

ФАЗИ ВО РЕОРГАНИЗАЦИЈАТА НА СТЕЧАЈНИОТ ДОЛЖНИК ВО ПРАВОТО НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Проф. д-р. Данче Манолева - Митровска *

UDK:347.736(497.17)
Prethodno znanstveno priopćenje
Primljeno: rujan 2010.

Стечајот како инструмент за колективно намирување на стечајниот должник секогаш не резултира со негов престанок, напротив законските одредби даваат можност за продолжување на трговската, односно стопанската дејност на должникот. Продложувањето на стопанската дејност на стечајниот должник за време на стечајната постапка и по нејзиното завршување всушност, претставува реорганизација на стечајниот должник. Авторот дава јасен приказ на фазите во реорганизација на стечајниот должник, детално елаборирајќи ги. Несомнено е, дека правилната имплементација на фазите во реорганизацијата на стечајниот должник во практиката, претставува клуч за успешно спроведување на стечајот, намирување на стечајните должници и продолжување на трговската, односно стопанската дејност на стечајниот должник.

Клучни зборови: стечај, реорганизација, стечајни должник

Стечајот е правен институт на колективна принуда, рамномерно и правично намирување на доверителите, генерално извршување на имотот на стечајниот должник, штом ќе престане да постои како правен субјект.

Во материјална правна смисла стечајот претставува истовремено, од една страна, состојба во која должникот не може да ги извршува обврските спрема доверителите, а од друга страна, принудно извршување на побарувањата на сите доверители над имотот на стечајниот должник, што доведува до губење на правниот субјективитет на стечајниот должник. Стечајниот должник го губи својот имот кој претставува економска основа на неговиот правен субјективитет.

* Др. Данче Манолева – Митровска, професор, Правен факултет Јустинијан Први, Универзитет Св. Кирил и Методиј, Крсте Петков Мисирков б.б. Скопје, Република Македонија

Во процесноправна смисла, стечајот претставува посебна судска постапка со која се остваруваат општите намирувања на доверителите од имотот на стечајниот должник под услови и начин утврдени во стечајното право. Во таа смисла, стечајното право на просторите на поранешна Југославија во својот развиток помина низ повеќе периоди.¹ Новонастанатите држави, или државни територии, на тие простори донесоа свои закони за стечај.² Заедничка карактеристика им е што во сите нив е извршена реформа на стечајното право. Извршени се значајни подобрувања на различни решенија за нивно покомплексно и појасно регулирање. Суштински гледано, најважната и најоптимална реформа е извршена во однос на неколку капитални институти на стечајното право, како што се: реорганизација на стечајниот должник, определување на пасивно легитимирани субјекти на стечајната постапка, органи на стечајната постапка и нивните овластувања, исплатни редови на доверителите, меѓународен стечај, кривична одговорност во стечајот и други.

На овој начин, дури и еден толку класично и круто регулиран институт како што е стечајот, не остана имун на современите текови и тенденции, и ја прифати динамиката на современиот начин на егзистирање на новите трговски односи, што може да се заклучи од основната цел на неговото донесување содржано во основните одредби, а тоа се: заштита на стечајните доверители; отстранување на должникот кој работи со загуба; реорганизација на стечајниот должник, односно можност со стечајниот план, односно со планот за реорганизација да се изврши санација на фирмата во стечај и друго.

I. Реорганизација на стечајниот должник

Реорганизацијата³ е нов облик на санација на стечајниот должник. Таа е широко

¹ За повеќе види во: D. Manoleva - Mitrovska "Origins, Development and Treatment of Bankruptcy as a Contemporary Legal Institute in the Macedonian Law", *Raspravi pravnice, Zakamycze* 2005, p.1147.

² Во Словенија во 1993 година е донесен Законот за присилно порамнување, стечај и ликвидација; во Хрватска во 1996 година е донесен Законот за стечај; во Босна и Херцеговина во 1998 година е донесен Законот за стечај и ликвидација, кој подоцна е укинат со Законот за стечајна постапка од 2003 година; во Република Српска е донесен Законот за стечај во 2002 година; во Дистрикт Брчко е донесен Законот за стечајно принудно порамнување и ликвидација во 2002 година; во Република Црна Гора во 2002 година е донесен Законот за инсолвентност на трговските друштва; а Република Србија извршила кодификација на стечајното право во Законот за стечајната постапка во 2004 година.

³ Реорганизацијата како правен институт за прв пат е воведена во Законот за стечај на САД од 1978 година, а подоцна е преземена и во европското стечајно право. Во поглавјето 11 од овој Закон (bankruptcy reorganization) е предвидена можноста судијата да остави рок од 120 дена за поднесување план за реорганизација со цел да се избегне стечајот под услов планот да биде прифатен (David G. Epstein, Steve H. Nickles at all: "Bankruptcy" Volume 1 Sections 1-1 to 6-45, 1992, p.111).

прифатен и функционален правен пат за санација на стечајниот должник во однос на сличните правни институти на принудно порамнување. Како таква ја прифатиле сите закони за стечај на поранешните југословенски правни простори. Во нив е искажано јасно определување, првенствено за реорганизација на стечајниот должник, а откако ќе се утврди дека тоа не е возможно, тогаш се преминува кон продолжување на стечајната постапка, со правните последици од стечајот. Во таа смисла се разграничени постапките за реорганизација и банкротство. На овој начин во материјата на стечајното право е извршена целосна внатрешна и екстерна хармонизација. Така, санацијата на стечајниот должник со негова реорганизација добила функционална предност во однос на банкротството на должникот. Ова од причина што реорганизацијата претставува и најадекватен облик на заштита на правните и економските интереси на стечајните доверители. Со тоа се постигнува и повеќекратна корист за сите други субјекти на кои се однесува планот за реорганизација. Таа е, пред сè, корисна за стечајниот должник бидејќи со нејзината реализација се отстранува причината за стечај. Реорганизацијата е во интерес на доверителите, бидејќи се води со успешно намирување на нивните побарувања во поголема мера отколку што би добиле со банкротство на стечајниот должник. Несомнено, корист имаат и вработените кај стечајниот должник, како и општествената заедница. Ова од причина што се зачувува правниот субјективитет на стечајниот должник и се обезбедува продолжување на деловните активности.

Реорганизацијата може да се реализира како во претстечајната така и во стечајната постапка. Во случај стечајниот должник да се одлучи за реорганизација во претстечајната постапка, тоа ќе претставува најбрз и најефикасен пат за негово економско оздравување. Идентична цел се постигнува и со реорганизацијата во стечај, но до неа се доаѓа низ подолг временски период, низ неколку фази во самата стечајна постапка.

1. Реорганизација во правото на Република Македонија

Во правото на Република Македонија е дадена можност, низ посебна постапка – постапка за реорганизација на трговските друштва во стечај, да се направи обид за санација и ревитализирање на тоа трговско друштво. Ова е, можеби, најнова но многу значајна цел на стечајот која беше врзана и со реструктурирањето на нашето стопанство, односно неговата приватизација.⁴

⁴ а повеќе види во: Д. Манолева - Митровска „Правна регулатива на стечајот во пазарното стопанство“, Научен проект: „Конституирање на Р.Македонија како модерна правна држава“, Правен факултет Скопје, декември 1996 година, стр.71; „Трансформација на претпријатијата во стечај според македонското право“, Први Загребачко-српски правни колквиј, Зборник радова, Загреб 2000 година, стр. 257 и др.

Имено, настанатите промени во Република Македонија по нејзиното осамостојување, воведувањето нов пазарен модел на стопанисување и создавањето услови приватната сопственост да стане доминантна, наметнаа потреба за донесување нови закони со кои прво требаше да се заврши процесот на реорганизација на стопанските субјекти што започна со Законот за претпријатија во ноември 1989 година.⁵

Со донесувањето на Законот за трговските друштва⁶ (со чие стапување во сила престана да важи Законот за претпријатијата) се утврдија правилата за функционирање на стопанските субјекти, односно на трговското друштво и трговецот како поединец. Донесувањето на овој значаен Закон создаде услови и потреба да се донесе нов закон за стечај, бидејќи Законот за присилно порамнување, стечај и ликвидација, кој, согласно со член 5 од Уставниот закон за спроведување на Уставот на Република Македонија се применуваше од 29 декември 1989 година, не можеше да ги следи настанатите промени. Имено, Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 22 октомври 1997 година, го донесе Законот за стечај⁷ кој содржеше вкупно 350 члена групирани во 13 делови, и тоа: општи одредби, стечајна постапка, правни последици од отворањето на стечајната постапка, управување и располагање со имотот што влегува во имотот на стечајната маса, намирување на доверителите во стечајната постапка, лично управување, ослободување на преостанатите обврски на должникот трговец поединец, посебни видови стечајни постапки за должник поединец со статус на трговец, стечајни постапки со странски елемент, одговорност за неблагоприятно поднесување предлог за поведување на стечајна постапка, казнени одредби, како и стечаен план односно план за реорганизација, како нов правен институт.⁸

Воведувањето на стечајниот план е новина и можност за реорганизација на претпријатијата над кои е отворена стечајна постапка, а им претстои ликвидација.

Согласно со овој Закон, сите стечајни постапки и постапките за присилно порамнување и ликвидација отворени пред неговото влегување во сила, требало да бидат завршени согласно со правилата што важеле до денот на неговото влегување во сила.

Законот за стечај на Република Македонија од 2004 година е менуван и дополнуван во 2000, 2001, 2002 и 2004 година.⁹ Измените и дополнувањата

⁵ За тоа: Службени лист СФРЈ бр.40/89.

⁶ Службен весник на Република Македонија бр. 28/04, 25/07 и 87/08.

⁷ Службен весник на Република Македонија бр.55/1997

⁸ Повеќе за ова: Проф. д-р Данче Манолева - Митровска: „Нови правни рамки во стечајот во македонското право“ - научен собир „Ново привредно законодавство“, Крагуевац, 2005 година, стр.169

⁹ Види: Службен весник на Република Македонија бр.53/200, 20/2002, 37/2002 и 17/2004

на Законот се однесуваат на брзината и ефикасноста на стечајната постапка и на фактичкиот однос спрема стечајот како институт од стопанска природа со конкретна и прецизна правна регулатива. Во меѓувреме се донесени и нови директиви¹⁰ од страна на Европската унија, препораки на Светската банка за примена на стечајот, како и Модел - закон за стечај на UNCITRAL. Поради тоа, се пристапи кон донесување на нов Закон за стечај во 2006 година.¹¹

Следејќи го ова, и новиот Законот за стечај од март 2006 година¹² ги поставува следниве цели: обезбедување сигурност на пазарот, промовирање економска стабилност и развој, скратување на времетраењето на стечајните постапки, подобрување на механизмите за остварување на правата на доверителите, уредување на односите на инсолвентните трговски друштва, но и давање реална можност за реорганизација на трговските друштва во стечај.¹³

Делот за реорганизација од Законот е поделен во три глави, и тоа: во првата глава е регулирано составувањето на планот за реорганизација, понатаму во втората глава е уредено прифаќањето и одобрувањето на планот за реорганизација, а во третата глава е нормирано правното дејство на одобриениот план за реорганизација и низа норми со кои е предвиден надзор над спроведувањето на планот за реорганизација. Реорганизацијата се спроведува над стечајниот должник кој е неспособен за плаќање.¹⁴ Се смета дека постои неспособност на стечајниот должник за плаќање ако не може да одговори на своите обврски во рок од 45 дена од неговата достасаност.¹⁵

Стечајната постапка која опфаќа реорганизација се спроведува според планот за реорганизација кој се составува во писмена форма. Притоа, треба да се исполнети

¹⁰ Директива на ЕУ 1968/151 од 9 март 1968 година за координација за заштита на содружниците и другите лица во поглед на објавувањето; Директива на ЕУ 2001/17 од 19 март 2001 година за реструктурирање и ликвидација на друштвото за осигурување; Директива на ЕУ 2001/24 од 4 април 2001 година за реструктурирање и ликвидација на кредитните институции; Директива на ЕУ од 19 мај 1996 година за конечност на порамнувањето и системите за порамнување на хартии од вредност; Директива на ЕУ 2002/47 од 6 јуни 2002 година, за аранжмани на финансиски колатерал; Директива на ЕУ 1980/987 од 20 октомври 1980 година за усогласување на земјите-членки кои се однесуваат на заштита на вработените во случај на инсолвентност на нивниот работодавец

¹¹ Службен весник на Република Македонија бр. 28/04, 25/07 и 87/08.

¹² Службен весник на Република Македонија бр.55/1997

¹³ Повеќе за ова: Проф. д-р Данче Манолева - Митровска: „Нови правни рамки во стечајот во македонското право“ - научен собир „Ново привредно законодавство“, Крагуевац, 2005 година, стр.169

¹⁴ Член 5 став 1 и 2 од Законот за стечај на Република Македонија

¹⁵ Повеќе за ова: Проф. д-р Данче Манолева - Митровска: „Услови за стечај во македонското право“, Советување Октомвриски правнички денови, Бања Лука, октомври 2009 година, „Правен збор“, бр.20/2009, стр.457

условите предвидени во Законот за поднесување на планот за реорганизација, како и начинот на спорведување на планот за реорганизација. Во Законот се предвидени повеќе можности во оваа смисла, покрај кои: му се препушта на должникот на управување или располагање со дел или со целиот негов имот; должникот ќе се спои со едно или со повеќе лица; ќе се продаде дел или целиот имот на должникот со или без правата на одвоено намирување; ќе се определи начинот на намирување на стечајните доверители; ќе се намери некоја или сите обврски на должникот кон доверителите со удели и акции кои ги поседуваат содружниците односно акционерите; дополнително вложување; обврските на должникот ќе се претворат во кредит и други.¹⁶

Сите овие можности можат да бидат реалност со реализација на одредена процедура која содржи повеќе фази неопходни за реализација на поставената цел. Тие се: предлог за поведување постапка за реорганизација; расправа и изјаснување на доверителите по предлогот за поведување постапка за реорганизација; подготвување план за реорганизација; испитно рочиште и собрание за расправа и за гласање на предложениот план за реорганизација; заклучување на стечајната постапка; извршување на одобрениот план за реорганизација и надзор и контрола врз спроведувањето на планот за реорганизација.

2. Фази во постапката за реорганизација

а) Предлог за поведување постапка за реорганизација

Предлог за поведување постапка за реорганизација на стечајниот должник можат да поднесат субјектите овластени во Законот: должникот, доверителот и собранието на доверители. Должникот и доверителот можат да поднесат предлог за поведување постапка за реорганизација истовремено со поднесувањето на предлогот за поведување на стечајната постапка.¹⁷ Доверителот може да поднесе предлог за поведување постапка за реорганизација и по отворањето на стечајната постапка, сè до денот на одржување на извештајното собрание. Доверителите имаат можност да поднесат предлог за реорганизација и преку собранието на

¹⁶ Член 215 од Законот за стечај (Службен весник на Република Македонија бр.34/2006, 126/2006 и 84/2007)

¹⁷ По поведувањето на постапката за реорганизација, според Американското стечајно право, следи: формирање одбор на доверители; подготвување извештај за финансиската состојба и планови; одржување состанок на доверителите; развивање стратегија за примена на планот од страна на менаџерите и одборот на директори; воспоставување соработка помеѓу менаџментот и доверителите; имплементација на планот за реорганизација (David G. Epstein, Steve H.Nickles at all: "Bankruptcy" Volume 1 Sections 1-1 to 6-45, 1992 p.184)

доверители, кое донесува одлука и му дава инструкции на стечајниот управник да подготви и да поднесе предлог за поведување постапка за реорганизација.¹⁸

б) Расправа и изјаснување на доверителите по предлогот за поведување постапка за реорганизација

Ако предлогот за поведување постапка за реорганизација е поднесен од должик или доверител, тогаш доверителите на првото извештајно собрание расправаат по овој предлог и притоа го имаат предвид писмениот извештај за економско-финансиската состојба на должникот¹⁹ и за причините кои довеле до таа состојба. Ако се прифати предлогот за поведување постапка за реорганизација, доверителите одлучуваат деловниот потфат на должникот да продолжи понатаму со работа. Истовремено се овластува еден доверител да подготви план за реорганизација.

Ако не е поднесен предлог за поведување постапка за реорганизација сè до денот на одржување на извештајното собрание, тогаш собранието на доверители може да ја прифати иницијативата на стечајниот управник или на доверител кој бил присутен на самото извештајно собрание, да се пристапи кон подготовка на план за реорганизација. Притоа, собранието на доверители го зема целосно предвид извештајот за економско-финансиската состојба на должникот и на причините кои довеле до таква состојба. Ако собранието на доверители не ја прифати иницијативата за подготовка на план за реорганизација, тогаш донесува одлука со која се затвора деловниот потфат на должникот и веднаш се определуваат начинот и условите за впаричување на имотот на должникот.

в) Подготвување план за реорганизација

Планот за реорганизација го подготвува и го поднесува само овластениот субјект за поднесување план за реорганизација и тој се поднесува до стечајниот судија. Рокот за поднесување на планот за реорганизација е најдоцна 45 дена од денот кога е добиено овластувањето за поднесување на планот. Овој рок може да се продолжи од страна на стечајниот судија за уште 15 дена, на барање на овластениот субјект за поднесување на планот за реорганизација. Рокот може да се продолжи за уште 60 дена, ако е донесена претходна одлука на одборот на доверители со двотретинско мнозинство. Значи, вкупниот рок за поднесување план за реорганизација изнесува 120 дена. Ако во определениот рок за поднесување план за реорганизација тој не се поднесе, стечајниот судија донесува решение – со

¹⁸ Член 216 од Законот за стечај (Службен весник на Република Македонија бр.34/2006, 126/2006 и 84/2007)

¹⁹ Член 96 од Законот за стечај (Службен весник на Република Македонија бр.34/2006, 126/2006 и 84/2007)

кое се пристапува кон впаричување на имотот на должникот. Ако се поднесени повеќе планови за реорганизација, стечајниот судија ќе го прифати оној план за кој дало согласност собранието на доверители, односно одборот на доверители ако е основан.

Треба да се напомене дека планот за реорганизација се доставува на увид кај учесниците во судот. Рокот за увид трае осум дена од денот кога е доставен планот за реорганизација на разгледување и за мислење и до одборот на доверители и до претставниците на вработените, кои би требало да се изјаснат во однос на планот во рок од 15 дена од денот на доставувањето.²⁰

г) Испитно рочиште и собрание за расправа и за гласање на предложениот план за реорганизација (одобрување на планот)

По правило, прво се одржува испитното (верификационото) рочиште – на кое се утврдува кои се стечајните доверители и кои се нивните побарувања. Потоа се одржува собранието за расправа и за гласање по планот за реорганизација. Во секој случај, собранието за расправа не смее да биде свикано пред испитното (верификационото) рочиште. Ова собрание се свикнува од страна на стечајниот судија, во рок од три дена, откако веќе поминале осум дена од денот кога планот за реорганизација е доставен во судот, на увид. Исто така, стечајниот судија треба да го објави датумот кога ќе се одржи собранието, за јавноста да биде информирана, во еден од трите дневни весници со најголем тираж на територијата на Република Македонија и преку истакнување на огласна табла во судот и кај должникот.²¹

Се смета дека право на глас во собранието за расправа и гласање по предложениот план за реорганизација имаат оние доверители чии побарувања не се оспорени во целост, и тоа сразмерно на неоспорениот дел на побарувањата.²² Секој од овие доверители има право на глас сразмерно на учеството на вредноста на неговото побарување во вкупната утврдена вредност на побарувањата. Доколку има доверители со оспорени побарувања, тогаш стечајниот судија, пред почетокот на собранието на доверители, одлучува на кои од нив ќе им се даде право на глас. Стечајниот судија во овој случај донесува решение против кое доверителите немаат право на жалба.

Доверителите можат да гласаат на собранието за расправа и усвојување на

²⁰ Член 227 од Законот за стечај (Службен весник на Република Македонија бр.34/2006, 126/2006 и 84/2007)

²¹ Член 228 од Законот за стечај (Службен весник на Република Македонија бр.34/2006, 126/2006 и 84/2007)

²² Член 48 од Законот за стечај (Службен весник на Република Македонија бр.34/2006, 126/2006 и 84/2007)

два начина: лично или по пошта. Планот за реорганизација се смета за усвоен ако е прифатен со просто мнозинство од вкупниот број на побарувачите кои биле присутни на собранието и кои гласале по пошта.

При усвојувањето на планот за реорганизација се поставува прашањето каква улога има должникот. Во согласност со Законот за стечај, се смета дека должникот се согласил со предложениот план за реорганизација, ако до денот на одржувањето на собранието за расправа и за гласање не се спротивставил на планот во писмена форма, ниту пак дал посебна изјава до стечајниот судија.²³ Сепак, не треба да се заборава и фактот дека – стечајниот должник може да се спротивстави на планот за реорганизација, тој тоа го прави во писмена форма или со писмена изјава (жалба) до стечајниот судија. Ова може да се случи само доколку со прифаќањето на планот за реорганизација должникот биде ставен во понеповолна положба во споредба со неговата ситуација без прифаќање на планот и ако барем еден доверител прими имотна корист или друга погодност што го надминува полниот износ на неговото побарување.

Треба да се напомене дека различните доверители не можат со опструкција да го попречат усвојувањето на планот за реорганизација. Се смета дека, доколку при гласањето не биде постигнато потребното мнозинство, во согласност со Законот за стечај, ќе се смета дека различните доверители како гласачка група ја дале својата согласност, ако е исполнет еден од следниве два услова: да не трпат никакви загуби или штети со прифаќањето на планот за реорганизација (ако се направи споредба со нивната ситуација без тој план) и до разумна мера да се учествува во економската вредност што отстапува на учесниците според одредбите на планот за реорганизација.²⁴

Предложениот план за реорганизација мора да биде одобрен со решение од стечајниот судија.²⁵ При ова, тој мора по службена должност да утврди: дали во основа се почитувани оние одредби што ја регулираат содржината на планот за реорганизација, постапката за негова подготовка, постапката за негово прифаќање и одобрување, дали предложениот план за реорганизација ги става сите доверители во еднаква положба и дали сите доверители од една група се еднакво третирали; дали предложениот план за реорганизација бил прифатен на дозволен начин; дали е почитувано правото на приоритет (доколку со тоа се согласиле доверителите),

²³ Член 234 од Законот за стечај (Службен весник на Република Македонија бр.34/2006, 126/2006 и 84/2007)

²⁴ Член 233 од Законот за стечај (Службен весник на Република Македонија бр. 34/2006, 126/2006 и 84/2007)

²⁵ Член 235 од Законот за стечај (Службен весник на Република Македонија бр. 34/2006, 126/2006 и 84/2007)

како и дали некоја група е полошо третирана ако должникот бил ликвидиран, односно имотот на должникот бил впаричен. Ако стечајниот судија утврди дека некој од наведените услови не е исполнет, тогаш тој нема да го одобри планот за реорганизација. Решението со кое го одобрува или го одбива предложениот план за реорганизација го донесува во рок од три дена. Ова решение се доставува до стечајниот управник, до должникот и до стечајните доверители. Против ваквото решение должникот може да изјави жалба во рок од осум дена до стечајниот совет.²⁶

д) Заклучување на стечајната постапка

По правосилноста на решението со кое стечајниот судија го одобрил планот за реорганизација, тој донесува решение со кое ја заклучува стечајната постапка. Пред да ја заклучи стечајната постапка, стечајниот судија може да ги намира сите побарувања на стечајната маса – ако тие не биле оспорени, и ќе даде обезбедување на оспорените побарувања.

Стечајниот судија има обврска да го објави решението со кое ја заклучува стечајната постапка, заедно со причините за нејзиното заклучување. Притоа, должникот, стечајниот управник и членовите на одборот на доверители треба да бидат известени за денот од кога стечајната постапка ќе почне да произведува правно дејство. Стечајниот судија, исто така, треба да го достави решението со кое ја заклучува стечајната постапка заедно до трговскиот регистар, за да биде извршен соодветен упис. По заклучувањето на стечајната постапка, субјектот кој се реорганизира според планот за реорганизација стекнува право целосно да располага и да управува со имотот (освен со имотот и со оние права со кои се обврзал да ги подмири побарувањата кон доверителите, а кои се содржани во планот за реорганизација.²⁷

ѓ) Извршување на одобрениот план за реорганизација

Според Законот за стечај, од моментот кога решението се одобрува планот за реорганизација станува правосилно и се смета за извршна исправа. Од тој момент сите одредби од содржинскиот план за реорганизација стануваат задолжителни за сите учесници, и сите изјави кои се приложени кон планот за реорганизација стануваат извршни.

Усвоениот план за реорганизација се применува на стечајните доверители кои не ги пријавиле своите побарувања, како и на оние учесници кои гласале против предложениот план за реорганизација.

²⁶ Член 238 од Законот за стечај (Службен весник на Република Македонија бр.34/2006, 126/2006 и 84/2007)

²⁷ Член 243 од Законот за стечај (Службен весник на Република Македонија бр.34/2006, 126/2006 и 84/2007)

Нашето позитивно право го штити должникот од злоупотреба на планот за реорганизација од страна на несовесен доверител, односно кога доверителот примил повеќе од она што било предвидено со планот за реорганизација – тој е должен да го врати применото.

Ќе се смета дека должникот во значителна мера не ги извршил своите обврски што произлегуваат од планот за реорганизација само ако не го плати заостанатиот долг. Ако доверителот тврди дека должникот во значителна мера не ги исполнил своите обврски од планот за реорганизација, тој ќе треба да му докаже на судијата дека по писмен пат го повикал должникот да ја исполни својата обврска и дека изминал предвидениот рок за тоа.

Побарувањата на стечајните доверители кои се утврдени, и не се оспорени, можат да се извршуваат заради намирување на оние побарувања кои биле регистрирани на шемата на пријавени побарувања на правосилно одобрениот план за реорганизација, како според извршна исправа. Оспорените побарувања што подоцна биле правосилно утврдени се третираат исто како и побарувањата што воопшто не биле оспорени.

е) Надзор и контрола врз спроведувањето на планот за реорганизација

Кога се спроведува планот за реорганизација, мора да се спроведува и надзор и контрола, за да се утврди дали се работи според утврдени критериуми. Субјекти кои што вршат надзор се стечаен управник или контролор.²⁸

Стечајниот управник, односно контролорот е должен да поднесува извештај, најмалку еднаш годишно, до стечајниот судија и до одборот на доверители, ако таков бил основа.

Надзорот и контролата врз спроведувањето на планот за реорганизација се превидени во содржинскиот дел на планот за реорганизација. Кога ќе се утврди дека стечаен судија, односно контролор ќе врши надзор и контрола, тој факт се објавува заедно со решението со кое стечајниот судија ја заклучил стечајната постапка. Определениот надзор и контрола се запишуваат во централниот регистар.

Надзорот врз спроведувањето на планот за реорганизација може да се укине и пред времето за кое е определен. За тоа треба да бидат исполнети условите предвидени со закон.

* * *

²⁸ Член 246 од Законот за стечај (Службен весник на Република Македонија бр. 34/2006, 126/2006 и 84/2007)

Нашето стечајно право создава можности и отвора нови димензии во примената на институтот стечај, што е во согласност со духот и времето во кое дејствуваат субјектите на нашето стопанство.

Притоа, треба да се истакне дека основниот концепт и содржината на нашето позитивно право се преземени од првиот Закон за стечај на Република Македонија, кој во голема мера беше усогласен со законодавството на Европската унија, како и со директивите кои се однесуваат на инсолвентноста и стечајната постапка.

Следејќи го сето ова, Законот за стечај на Република Македонија ги поставува следниве цели: обезбедување сигурност на пазарот, промовирање на економска стабилност и развој, скратување на времетраењето на стечајните постапки, подобрување на механизмите за остварување на правата на доверителите, уредување на односите на инсолвентните трговски друштва, но и давање реална можност за реорганизација на трговските друштва во стечај.

Sažetak

Dance Manoleva - Mitrovska*

FAZE REORGANIZACIJE INSOLVENTNOG DUŽNIKA U
MAKEDONSKOM PRAVU

Makedonsko stečajno pravo predviđa nove mogućnosti i dimenzije u provođenju pravnog instituta stečaja u skladu s duhom i vremenom suvremenih poslovnih subjekata.

Temeljni pojmovi i kontekst naših pozitivnih propisa preuzeti su iz prvog Zakona o stečaju iz 1997., koji je u većem dijelu bio usklađen s europskim zakonodavstvom, uključujući direktive o insolventnosti i stečajnim postupcima.

Konkretnije, reorganizacija kao iznimno važna nova odredba u makedonskom stečajnom pravu prvi je put uvedena Zakonom o stečaju iz 1997. te onim iz 2006. godine. Uvođenje tog pravnog instituta, inače dobro poznatog u drugim pravnim sustavima, značilo je uspješnu reformu nacionalnog zakonodavstva i usklađenje s europskim zakonodavstvom, posebice s Uredbom Vijeća EZ-a br. 1346/2000 o stečajnom postupku, koja prati trend pomaganja insolventnom dužniku. Prihvatanje i provedba plana reorganizacije usmjereni su ka pomaganju insolventnome dužniku da se financijski učvrsti i nastavi s poslovanjem, a istodobno u većem omjeru omogućuju podmirenje tražbina vjerovnika.

Uspješna reorganizacija dužnika znači stvaranje pravnih pretpostavki koristeći se voljom vjerovnika da budu odabrani, što olakšava praktično ostvarenje najprihvatljivijeg oblika ekonomskog oporavka dužnika. Taj preduvjet predviđen je u odredbama Zakona o stečaju, a njegova će praktična primjena ostvariti pragmatičnu dimenziju reorganizacije kao novog pravnog instrumenta našeg stečajnog prava.

Odredbe koje reguliraju stečajnu reorganizaciju u skladu su s glavnim ciljevima Zakona o stečaju: stabilnost tržišta, promicanje gospodarske stabilnosti i razvoja, kraći stečajni postupci, poboljšanje mehanizama za ostvarenje prava vjerovnika, regulacija odnosa insolventnog dužnika i mogućnost reorganizacije poduzeća. Usto, Europska konvencija o nekim međunarodnim aspektima stečaja (Ugovor br. 136. Vijeća Europe) sadržava odredbe o subjektima koji obavljaju djelatnost izvan nacionalnog teritorija. S obzirom na navedeno potrebno je jamčiti minimalnu razinu pravne suradnje i regulirati određene aspekte kako bi upravitelj i stečajni upravitelj mogli djelovati izvan nacionalnog teritorija te uvesti mogućnost podmirivanja tražbina vjerovnika u stečajnom postupku koji se odvija u nekoj drugoj zemlji. Republika Makedonija poduzima važne korake kako bi u potpunosti uskladila svoje zakonodavstvo s europskim.

Ključne riječi: stečaj, reorganizacija, stečajni dužnik

* Dr. Dance Manoleva – Mitrovska, profesorica Pravnog fakulteta Justinijan Prvi, Sveučilište Sveti Kiril i Metodij, Krste Petkov Misirkov b.b. Skopje, Makedonija

Summary

Dance Manoleva - Mitrovska*

PHASES IN THE REORGANIZATION OF THE INSOLVENCY DEBTOR IN MACEDONIAN LAW

Macedonian bankruptcy law provides for new opportunities and dimensions in the implementation of the legal institute of bankruptcy in accordance with the spirit and time of contemporary business entities.

The basic concepts and context of our positive norms are taken from the first Bankruptcy Act from 1997, which was for the most part in compliance with European legislation, including directives governing insolvency and bankruptcy proceedings.

More specifically, reorganization, a very important new provision in Macedonian bankruptcy law, was first introduced in the Bankruptcy Act 1997 and Bankruptcy Act 2006. The introduction of this legal institute, otherwise very well known in other jurisdictions, was a successful reform of the national legislation and alignment with European legislation, especially with Council regulation (EC) No. 1346/2000 on insolvency proceedings, which follows the trend of helping the insolvent debtor. Acceptance and implementation of a reorganization plan are aimed at helping the insolvent debtor become consolidated in financial terms and to continue doing business, while at the same time facilitating the settling of creditors' claims in a higher proportion.

Successful reorganization of the debtor means creating the legal assumptions by using the will of the creditors to be chosen, which facilitates the realization in practice of the most acceptable type of economic recovery of the debtor. This precondition is laid down in the provisions of the Bankruptcy Act and its implementation in practice will realize the pragmatic dimension of reorganization as a new legal instrument of our bankruptcy law.

The provisions regulating reorganization in bankruptcy are in accordance with the primary aims of the Bankruptcy Act: market stability, promotion of economic stability and development, shorter bankruptcy procedures, improvement of the mechanisms for the exercise of creditor's rights, regulating the relations of the insolvency debtor and the possibility of reorganization for companies. In addition, the European Convention on Certain International Aspects of Bankruptcy (Treaty no. 136 of the Council of Europe) contains provisions pertaining to persons who exercise activities outside the national territory. In view of this fact, it is necessary to guarantee minimum legal co-operation and regulate particular aspects for the administrator and the bankruptcy manager to act outside the national territory, the possibility for creditors to settle their claims in a foreign bankruptcy procedure. The Republic of Macedonia is undertaking important steps to fully harmonize its national legislation with the European.

Key words: bankruptcy, reorganization, bankruptcy debtor

* Dance Manoleva – Mitrovska, Ph.D., Professor, Faculty of Law, Ss. Cyril and Methodius University, Krste Petkov Misirkov b.b. Skopje, Macedonia

